

Oponentský posudek diplomové práce

Jméno diplomanta: Bc. Barbora Šivecová

Název práce: Analýza nizozemských idiomů s komponentem “peníze”, srovnání míry ekvivalence v češtině

Analyse van de Nederlandse idiomen met 'geld' en de mate van semantische equivalentie met Tsjechische idiomen

Vedoucí práce: Mgr. Iva Rezková, Ph.D.

Práce Bc. Barbory Šivecové splňuje všechny formální požadavky na diplomovou práci, tj. obsahuje abstrakt v českém i anglickém jazyce, obsah, seznam použité literatury, přílohy a samozřejmě text samotné práce. Práce je psána v nizozemštině, samotná práce čítá 84 stran, s přílohami a bibliografií má o 10 stran navíc. Práce je rozdělena do třech velkých částí: Všeobecný úvod, teoretická část a praktická část.

Ve všeobecném úvodu (Algemene inleiding) diplomantka zdůrazňuje roli přísloví, pořekadel, ustálených slovních spojení atd. v jazyce a mezilidské komunikaci. Dále pak formuluje svou výzkumnou otázku. Tady je pro čtenáře těžké dohledat informace, které vedly studentku k formulování hypotéz, protože odkazuje na celé publikace. V obou případech jde o slovníky. Není tedy zřejmé, jestli se vychodisko hypotéz (stereotyp nizozemské šetrnosti a častější využití přeneseného významu, přísloví atd. v nizozemštině oproti češtině) uvádějí v literatuře, nebo zda je diplomantka dovedla svou vlastní analýzou dat. Zvolená metoda korpusového výzkumu a třídění z perspektivy kognitivní sémantiky je dobře zdůvodněna a je dána do souvislosti s cíli práce. Domnívám se, že tady chybí bližší pojednání o tom, jak bude sestaven slovník pro studenty, který má být také jedním z výstupů práce. Následující pojednání o terminologii je důkazem precizní práce s dostupnou literaturou. Diplomantka podává dobře vypracovaný obraz nizozemské a české terminologie a vztahu mezi nimi.

Se stejnou mírou preciznosti a schopnosti syntézy diplomantka vypracovala teoretickou část (Theoretisch kader). Po představení různých možností dělení zkoumaných výrazů zdůvodňuje volbu sémanticko-lexikálního přístupu analýzy. Následně postupuje k popisu jednotlivých typů ekvivalence a volí model Kempckeho jako nejpřehlednější. Tady se ale naskytá metodologická otázka, proč diplomantka volí sdružení druhého a třetího typu ekvivalence (shoda významů a rozdíl v struktuře oproti ekvivalenci struktury s rozdílem ve významu) do jedné kategorie – částečná ekvivalence. Domnívám se, že když diplomantka zvolila srovnávání na základě sémantiky, není vhodné mít v jedné kategorii ekvivalence výrazy, které můžou, ale taky nemusí mít stejný význam.

Další část – stav výzkumu – je opět výborně zpracovaná. Musím vyzdvihnout zasazení jiných diplomových prací FF UK do širšího kontextu výzkumu.

V následovné části nazvané Praktický díl (Praktisch deel) diplomantka nejprve charakterizuje zkoumaný korpus a metodu jeho sestavení. Pak přechází k systematickému třídění idiomů. Metoda tvorby prototypických konceptů je zvolená správně a taky velmi precizně použita. Následuje analýza všech souborů prototypických konceptů, jejich hodnocení a analýza konotací. V závěru diplomantka konstatuje, že koncept „Moc peněz“ je v korpusu nejsilněji zastoupen a nepotvrzuje tak hypotézu, která předpokládá, že nejvíce budou zastoupeny idiomy o šetrnosti. V následující části diplomantka analyzuje míru ekvivalence s českými idiomy. Podařilo se najít 13 českých idiomů, při kterých je možné konstatovat absolutní ekvivalenci s jejich nizozemskými protějšky. Při hodnocení částečné ekvivalence konstatuje diplomantka 43 nalezených párů idiomů. Rovněž konstatuje, že nenalezla páry, kdy by se jednalo o ekvivalenci struktury s rozdílem ve významu. Výběr českého ekvivalentu je vždy jasně a srozumitelně podložen

argumenty. Kategorie nulové ekvivalence je největší, čítá 75 idiomů. Tady přistupuje diplomantka k překladu nizozemských idiomů, které nemají český ekvivalent. K překladu jsou použité dvě strategie: doslovný překlad a volnější překlad s cílem zachovat, pokud možno, idiomatičnost anebo alespoň význam pro českého čtenáře. Mnohdy je tady zvolen velmi trefný český příbuzný idiom. Na druhé straně tady postrádáme teoretické pojednání o překladu, například o možnostech jiných kompenzací neexistujících ekvivalentních idiomů. Rovněž by bylo vhodné osvětlit strategii tvorby slovníku. Jestli je slovník určen studentům nizozemského jazyka, bylo by ho možná vhodné doplnit nizozemskými idiomy s doslovným překladem nebo vysvětlivkami. Kupříkladu překlad idiomu *De geldkraan dichtdraaien* jako „Nejsou peníze“ může bez dodatečného vysvětlení způsobit studentům potíže. Rovněž by slovník mohl být doplněn českými idiomy, které nemají nizozemský ekvivalent.

Ze získaných dat a poznatků vyvozuje diplomantka argumentačně dobře podložené závěry a předestírá další možnosti výzkumu.

Na práci kladně hodnotím hlavně práci s literaturou, rozřídění idiomů do sémantických skupin a popis rozdílu mezi českými a nizozemskými idiomy, který nepostrádá hloubku a nuanci.

Nedostatky shledám v nedostatečně ozřejměných východiskách formulace hypotéz, v zařazení ekvivalence typu stejná struktura – odlišný význam jako částečné ekvivalence a v absenci pojednání o teorii překladu a lexikografii.

Navrhuji známku 1-2 podle průběhu obhajoby.

Otázky k obhajobě:

1. Jak přesně je v literatuře podložen stereotypní názor, že Nizozemci jsou šetrní?
2. Do které části práce by bylo možné doplnit pojednání o lexikografii a překladatelství?
3. Proč diplomantka zvolila zařazení ekvivalence typu stejná struktura – odlišný význam mezi částečné ekvivalence, i když bere za nejdůležitější faktor ekvivalence sémantickou shodu?
4. Nebylo by vhodné doplnit mezi typy ekvivalence taky třetí kategorii – idiom s příbuzným významem, kde by byly uvedeny příbuzné české ekvivalenty? Jakou metodologii by pak diplomantka zvolila k posouzení míry ekvivalence?
5. Nalezla diplomantka při své práci idiomy, které existují v češtině, ale nemají ekvivalent v nizozemštině? Jestli ano, jak by je bylo možné je metodologicky vhodně doplnit do stávající práce?